

DINO

BUZZATI

İtalyanca
Aslından Çeviren
Elçin Kumru
Önsöz Ali Ayçil

DAĞLARIN

ADAMI

BARNABO

TATAR ÇÖLÜ'NE VARMADAN EVVEL

Henüz yirmi dört yaşımdayken, hiç tanımadığım bir adamla uzun bir yolculuğa çıktım. Genç teğmen Giovanni Drago'ya, raflara göz gezdirirken yalnızca ismini sevdiğim için aldığım kitaplardan birinde, tesadüf etmişim. Kitabın üçüncü sayfasına düştüğüm nota bakılırsa, teğmenle ilk yolculuğa doksan üçün ağustosunda çıkmışım. İlk yolculuk diyorum, çünkü on yedi yıldır, kısırtısızlığın, bekleyişin ve yanısamanın çölüne bir kez daha göz gezdirmek için, aynı yoldan aynı kaleye çıkmaya devam ediyoruz. Ve elbette kanaatimiz hiç değişmiyor; Tatar Çölü, insanla, insanın hayatı arasından geçen bir beyhudelik sınırıdır. Issız Bastiani Kalesi'nin burçlarından bakmadıkça bunu anlayamazsınız!

Dino Buzzati adını da, onun büyük romanı Tatar Çölü'nü de bir kaç yıl boyunca kimseyle paylaşmadım. Şu tuhaf kıskançlığı yüzünden mi? Payı yok diyemem. Ama bu esirgemenin, kıskançlık perdesinin altına gizlenmiş çok daha şahsi sebepleri vardı. Artık aradan yıllar geçtiğine göre, söylemekte bir beis yok: Genç bir şair olarak, bir gün taşranın düzlüklerinde eriyip gitmekten korkuyordum ve hayat, ona tırmanmak için sürekli talim yapmak zorunda kaldığım dik bir duvara benziyordu. Buzzati'nin tekinsiz çölü, o yıllarda vahalarımından biri oldu.

İki dünya savaşının ikisine de tanıklık etmişti Dino Buzzati. İlkinde çocuk, ikincisinde önce gazeteci sonra askerdi. Tatar Çölü'nü, Musolini'nin Hitler'le omuz omuza verdiği, Ezra Paund'un Roma Radyosu'nda konuşmalar yaptığı o yıkım yıllarının ortasında yayınladı. Kitap savaştan sonra Fransızcaya çevrilecek ve İtalyan yazarın adı, dünya edebiyatının büyük ustalarıyla birlikte anılmaya başlayacaktı. Ama Tatar Çölü ilk kitabı değildi Buzzati'nin. İnsanoğlunun yeryüzündeki beyhudeliğini ima eden bu ıssız kaleye çıkmadan önce, okuruna iki uzun mektup daha yazmıştı: "Dağların Adamı Barnabo" ve "Eski Korunun Gizemi". Ormanın kuytu bir yamacında, hiç bir işe yaramayan bir cephaneliği beklemekle görevlendirilmiş bekçilerin hikâyesinin anlatıldığı Dağların Adamı Barnabo, yazarın ilk kitabı. Kitabı okuyanlar, Buzzati'nin daha başından beri temel meselesinin değişmediğini, San Nicola kasabasının uzak bir yamacındaki cephaneliğin, Tatar Çölü'ne bakan Bastiani Kalesi'nin bir ilk taslağı olduğunu göreceklerdir. Bir de, bir ustanın çıraklığındaki güzelliği!

On yedi yıl önce, Dino Buzzati'nin bir kitabına önsöz yazabileceğim, aklımın ucundan bile geçmezdi. Bir zamanlar kitap düştüğünü arkadaşlarımdan adını sakladığım yazarın bu ilk göz ağrısına bekçilik etmek bana düştü, görüyorsunuz. Benden sonra San Nicola'lı bekçilerin hikâyesi başlıyor; onlara nöbet tutarken dikkat etmelerini söyleyin. Çünkü Polveriera Tepesi'nde hâlâ birkaç haydut var!

Ali Ayçil

ÖNSÖZ

Dino Buzzati, başyapıtı *Tatar Çölü* ile başarıya ulaşana kadar eleştirilenler tarafından pek coşkuyla karşılanmamasına rağmen okurlarına ulaşmakta güçlük çekmeyen bir yazardır. Belki de bu yüzden, aşırı kibirli bir yazar olarak tanımlanmak pahasına da olsa, edebî modalardan esiri olmaksızın, kararlılıkla kendi çizgisini izlemiştir. Kendi vatanında hemen hemen sadece başyapıtı ile anılırken, yurt dışında, özellikle de Fransa'da daha ilk andan itibaren bir edebiyat devi olarak görülmüştür. İtalyan eleştirilenlerse son on yıl zarfında Buzzati hakkındaki fikirlerini yeniden değerlendirmeye başlamış; yazarın ressam ve gazeteci olarak ürettiği eserlere de yayılan incelemelerle, yazarlık, ressamlık ve gazetecilik faaliyetleri arasındaki ilişkiler üzerinde dikkatlerini yoğunlaştırmıştır. Nitekim son zamanlarda Buzzati'yi konu alan eleştirel inceleme ve çalışmaların sayısında gözlenen artış, bu tezi doğrular niteliktedir. Esasen okuyucunun beğenisini kazanmayı amaçlayan Buzzati'nin bu hassas noktasına saygı çerçevesinde, okumaya hazırlandığınız kitaba ilişkin, eleştirilenlerin yorumları yerine bir dizi aydınlatıcı “not” eklemekle yetinerek, eseri beğenimize sunuyorum. İlk olarak, kitabın yazıldığı ve yayınlandığı dönemi göz önüne almanın faydalı olacağı kanısındayım. Hukuk eğitimi almasına

rağmen Buzzati, daha üniversite yıllarından itibaren ülkenin en önemli gazetelerinden *Corriere della Sera*'da haber muhabiri olarak çalışmaya başlamıştır. Yazarın edebî üretimini gerçekleştirdiği kırk yıllık süre, 20. yüzyılın en ıstıraplı yılları arasındadır. İlk romanı *Bàrnabo delle Montagne*'yi ve hemen ardından çıkan *Il Segreto del Bosco Vecchio*'yu yayımladığı yıllar, sırasıyla 1933 ve 1935, İtalya'da Faşizmin otoriter bir diktatörlüğe dönüştüğü döneme denk gelmektedir. Bu gelişmelerin dönemin edebiyatı üzerindeki etkisi, Buzzati'nin ilk eserlerinde de görüldüğü üzere, yazarların hakkında görüş ifade edemedikleri gerçek dünyadan kaçmaları ve hayal ürünü paralel bir dünyada, alegorik olaylar aracılığıyla düşüncelerini ifade etmeleri şeklinde görülmüştür. Buzzati'yi herhangi bir edebî akıma dâhil etmek güç olsa da, özellikle ilk eserlerinde söz konusu hayal ürünü dünyaya sıklıkla başvurması, “büyülü gerçekçilik” akımına yakın oluşunun bir göstergesidir.

Buzzati, okuyucunun beğenisinin kendisi için ilk sırada gelişine; *Corriere della Sera*¹ gazetesine eşiyile birlikte verdiği bir mülakatta şöyle değiniyor:

“Yazdığım zaman en büyük endişem, okuyucunun ruhunu daraltmaktır. Ben de aynen Voltaire gibi düşünüyorum: Her çeşit edebî türü kabul edebilirim, yeter ki sıkıcı olmasın. En büyük arzum, okuyucuyu duygulandırabilmektir... Nitekim kimi zaman lirik bir şeyler de yazıyorum: İsterlerse zırvalamış desinler, hiç ama hiç umrumda değil.” Bu noktada söze karışan eşi de Buzzati'nin sözlerini teyit ediyor: “Yazdıklarını beğenip

1 *Corriere della Sera* gazetesinden Grazia Livi'ye verdiği 13 Ocak 1972 tarihli mülakat.

beğenmediğimi asla söylemiyorum, çünkü bundan rahatsız olacağını biliyorum. Kasap Vimodrone'nin ne düşündüğünün benim görüşümden daha çok onu ilgilendirdiğini biliyorum.” Nitekim Buzzati'nin bu konuda ne düşündüğü gayet açık:

“İşin doğrusu, yazdığım bir şeyin hoşla gidip gitmeyeceğini ben kendim anlıyorum. Tartışma götürmeyen fiziksel bir his bu. Başkalarının söylemesine ihtiyacım yok. Sadece ilk kitabım *Barnabo delle Montagne*'yi yazdığım zaman, okuması için bir gazeteci arkadaşla verdim ve bunu yaparken de, edebiyat sireni- nin en uzağında olduğunu düşündüğüm birisini seçtim. Ondan sonra bir daha hiç kimseye hiçbir şey okutmadım. Bu noktada müthiş kibirli olduğumun farkındayım. Başkalarına ihtiyacım yok; mesleğimle ilgili sorunlar sadece beni ilgilendirir.”

Alıntı yaptığım bu birkaç satırda bile oldukça bariz şekilde sezildiğini düşündüğüm Buzzati'nin güçlü kişiliği hakkında daha fazla fikir edinebilmek adına, dönemin ünlü şairi ve aydın- larından Eugenio Montale'nin, ölümünün ertesi günü Buzzati anısına *Corriere della Sera* gazetesi için yazdıklarını hatırlamaya değer buluyorum:

“Yanılmıyorsam 1947 senesinde, Dino Buzzati ile ilk kez görüş- tüğümde, Barnabo'nun kargasıyla ve *Tatar Çölü*'nün genç subayı Giovanni Drago'yla çoktan arkadaşlık kurmuştum. Hatta *Tatar Çölü* için Kafka'nın adı bile anılır olmuştu ve bu yüzden ben de bu yazar-kahramanın ardında hangi insan-kahramanın sak- landığını görmek için sabırsızlanmaya başlamıştım. Buzzati'yle görüşmemizin ardından kendimi ne hayal kırıklığına uğramış, ne tatmin olmuş, ne de hayrete düşmüş hissediyordum. Eksantrik veya artistik hiçbir özelliği olmayan bir insandı; son derece

kibar, hoş sohbet birisiydi, ama pek de öyle dışa dönük olduğu söylenemezdi. Başarılı bir gazeteci olduğundan, hatta belki de mesleğine âşık birisi olduğundan şüphe yoktu.”

Edebiyat dünyasında kendisini izole bir konumda tutması, tamamen hâkim olduğu ancak oldukça dar sayılabilecek bir konu çerçevesi sunan anlatım tarzına olan sadakati, yazma, yazının doğası veya amacı ve yazarın fonksiyonu konularında her türlü eleştirel fikri kibar ama kararlı şekilde geri çevirmesi nedeniyle Buzzati, alışlagelmişin dışında ve biraz da gerçek dışı bir edebî vaka olarak tanımlanmıştır.

Kişiliğinin ötesinde, yazar olarak oluşumunu ve hayal dünyasını oluşturan temel unsurlardan birisi de Buzzati'nin çocukluk dönemidir. İtalya'nın kuzeyinde bulunan Belluno şehri yakınlarındaki San Pellegrino kasabasında doğmuştur. Bugün hâlâ Buzzati ailesine ait villa, Piave Nehri'nin kıvrıldığı noktaya ve Belluno şehrine hakim bir tepede sıralı bir grup binadan biridir. Aile yaz aylarını burada geçirmektedir ve bahçe içindeki bu villa, kışın geri döndükleri Milano şehriyle birlikte Buzzati'nin hayal dünyasının oluşumunda önemli rol oynamıştır. Bunu, bir başka mülakatı² aracılığıyla bizzat kendisi de ifade etmektedir:

“İlk çocukluk anılarının her yazar için temel bir aşama olduğu kanısındayım. Çocukken edindiğim en güçlü izlenimlerimi, doğduğum yer olan Belluno, etrafını saran yabanıl dağlar ve iki adım ileride yer alan Dolomitler oluşturdu. Tamamen kuzey bölgelerine has özellikleri olan bu dünyanın yanına, gençlik anılarının mirası ve Milano şehri de eklendi.”

2 *Giorno* dergisine verilmiş 26 Mayıs 1959 tarihli mülakat.

Etrafını çevreleyen bu dış dünyanın doğal etkenlerine tamamıyla açık yaşayan Buzzati, varlıklı bir burjuva ailede, oldukça yüksek seviyede entellektüel gelenekler içerisinde büyümüştür. Hukuk profesörü olan babası öldüğünde Dino on dört yaşındaydı; babasının onda bıraktığı anı oldukça silik ve yüzeysel olarak nitelenebilir: “Babamı hayal meyal hatırlıyorum. Belki de sakalı olduğu için, çocuk sayılacak yaştaki bende çok yaşlı birisi izlenimini uyandırıyor. Son derece şık bir bey olduğunu tereddütsüz söyleyebilirim. Eğer ondan aldığım bir şeyler varsa, o da kesinlikle giyim konusundaki zevkimdir.”³ Ancak annesi söz konusu olduğunda durum oldukça farklı: “Öldüğünde çok yaşlıydı ve ardında doldurulması imkânsız bir boşluk bıraktı. Olağanüstü bir kadındı, harikulade bir tebessümü vardı. Hayatta olduğu sürece onunla birlikte yaşadım ve kendime bir aile kurmayı arzu etmedim.”⁴ Buzzati’nin annesine duyduğu bu bağlılık, kimilerine göre uzun süre boyunca yazarın hikâyelerinde asla bir kadın kahramanın olmayışını açıklar niteliktedir: Nitekim Buzzati’nin ilk yapıtlarında, tamamıyla erkeklerin yer aldığı, topluluk halinde yaşanan bir dünyaya rastlanır. *Bàrnabo delle Montagne*’deki orman bekçileri, kışla türü bir evde hep birlikte yaşamaktadır, *Tatar Çölü*’nde de yine kışla hayatı söz konusudur.

Buzzati’nin gerçek hayatta beslediği dağ tutukusu, eserlerine de yansımıştır. Gençlik yıllarına dayanan bu tutku, hayatının sonuna kadar ona eşlik etmiştir: “Dağa tırmanmak oldum olası bana müthiş bir heyecan verdi. Hayatımın tek sabit noktası, dağlara duyduğum tutkuydu. Üstelik bu tutku beni asla terk

3 Bkz. dipnot s. 10..

4 Bkz. dipnot s. 10.

etmedi: Şimdi artık kayalara elim değmez oldu; ama her gece rüyamda baş döndüren kayalıklara tırmandığımı, büyük uçurumlar aştığımı görüyorum. Bir nevi bölümlere ayrılmış bir roman ve ilginçtir, ne zaman dağlara gitsem, bu roman gizemli bir şekilde yarıda kesiliyor.”⁵ Altmış yaşını aştıktan sonra bile tırmanmaya devam ettiğini gururla anımsayan Buzzati için dağ, sadece spor anlamında bir tutku değildir. Yazar daha küçük yaşta iken dağlar, rüya âlemi ve edebî eser arasında ilginç bir bağ kurmuştur. Çocukluk çağından kalan son derece güçlü izlenimleri, sıklıkla geri dönem kabuslar olarak somutlaştırıyor; hemen akabinde bu kabusları mantığa vurarak açıklıyor ve hatta hikâyelerinde kaynak olarak kullanıyordu. Genelde dağları konu alan rüyalarının geride bıraktığı huzursuzluk ve endişe hali, kendisinin de ifade ettiği gibi, yaratıcı ve verimli bir ruh haliydi:

“Rüya görmek bana bir nevi beslenme hissi veriyor. Geceleri çok rüya görüyorum; genellikle dağlarla ilgili rüyalar: Tepeler, dağlara tırmanma, kabile halinde ama içinde bir huzursuzluk eşliğinde, halatlı tırmanma...”⁶

Gazeteci Buzzati hakkında da birkaç söz söylemek yerinde olur kanısındayım. 1928 senesinde başladığı gazetecilik mesleğini titizlikle ve büyük tutkuyla icra etmiş, hayatının sonuna kadar da bu mesleği sürdürmüştür. Dolayısıyla adını duyurma hayaliyle yaşayan bir yazarın, bu bekleyişi sırasında yan iş olarak gazetecilik yaparak durumu idare etmesi söz konusu değildir. İlk adımlardan başlayarak mesleği her yönüyle öğrenmeye çalışır;

5 Bkz. dipnot s. 10.

6 Bkz. dipnot s. 10.

insani açıdan olgunlaşması ve yazarlık açısından bilinç kazanması da bu yıllara denk gelir. Gazetecilik mesleğinde ilerlerken, yazar olarak da ilk adımlarını atmaya koyulur: *Barnabo delle Montagne* adını verdiği ilk romanını iki yıllık bir süre zarfında tamamlamıştır. Defalarca üzerinde düzeltme yaptığı ve nihayet 1933'te yayımladığı roman, yazarın tipik olarak tanımlanabilecek konularından pek çoğunu içermektedir. Buzzati, romanın okullar için yapılan baskısını hazırlayan Giuseppe Trevisani'ye şunları söylemiştir:

“Gerçekten çok uzun ve yorucu bir çalışma oldu. Bugün baktığımda bir-iki kusur buluyorum; ama benim için özellikle zor olan, bir dil arayışıydı. Yazmanın ne demek olduğunu bu şekilde anladım. Asla yayımlanmayacağını düşünerek yazdığım tek kitap bu oldu.”

Yayımlanmayacağını düşünmesine rağmen *Barnabo delle Montagne*, dönemin en büyük yayınevlerinden Treves tarafından yayımlanmıştır. Bu genç yazarın İtalyan edebiyat sahnesinde nereye yerleştirileceği konusunda yaşanan zorluk, revaçtaki akımların uzağında oluşuyla daha ilk andan itibaren kendisini göstermiştir. Trevisani'yle söyleşi sırasında kendisine yöneltilen, “Barnabo kimdir?” sorusuna cevap verirken, bir de özleştirici yapan Buzzati, roman karakteri yaratma özelliğine sahip olmadığını kabul etmiştir:

“Çağdaş edebiyatta sık sık rastlanan o kahramanlardan birisi; yani hemen hemen hiç ayırt edilmeyen bir kahraman. İçinde kötülük olmayan bir dağ adamının alçaklık dramını yaşaması ve sonunda da kurtuluşa kavuşması fikri.” Yani önemli olan kahraman değil, fikirdi ve Buzzati, kahramanlarının sıradan

tipler olduklarının, ayırt edilmesi kolay güçlü karakterler olmadıklarının farkındaydı. Nitekim ismi kitabın orijinal başlığında yer almasına rağmen Barnabo, romanda yer alan bir tip olmaktan öteye gitmemektedir; o büyümlü ve muğlak çerçevede vuku buluyor olmasa, oldukça sıradan olarak tanımlanabilecek bir bilinç dramı yaşayan dağlı bir tiptir sadece.

Yazarın kullandığı tarz ve dile ilişkin olarak da birkaç söz söylemenin yerinde olacağı kanısındayım. Bu ilk roman, Buzzati'nin edebî eserleri bağlamında hem konu hem de dil ve ifade unsurları bakımından, bunu izleyen tüm eserleri için bir gösterge⁷ rolü üstlenmiştir. Gazetecilik mesleğinin getirdiği ifadede yalınlık, pek çok kez değindiğimiz, dönemin her türlü edebî akımından uzak olma arzusu ve her şeyden önce kendisine sığınma fırsatı verecek bir dünya yaratma isteği, Buzzati'nin kendine özgü bir ifade tarzı oluşturmasına neden olmuştur: Gereksiz sıfat ve zarflardan temizlenmiş kısa cümleler, roman kişileriyle özdeşleşip, his ve düşüncelerine âdeta tanıklık eden romanın anlatıcı kişisi... Kitapta yer yer hissedilen zaman kayması hissini de bu çerçeve içerisinde değerlendirmek gerektiği düşüncesindeyim: Eserin İtalyanca aslını okurken de hissedilen ancak diğer pek çok unsur gibi yazarın tarzıyla bağdaştırılması gereken ve romana kendine özgü bir ritim kattığını düşündüğüm bu özelliği, Türkçeye de yansıtmaya çalıştım.

Barnabo'nun yolculuğu aracılığıyla temsil edilen hayat yolculuğu ve daha ilk romanından itibaren işlemeye başladığı tipik Buzzati konularındandır uzun bekleyişler, geçen zamanın ritmi,

7 *Barnabo delle Montagne*, Dino Buzzati, (Oscar Mondadori, 2009), Claudio Toscano imzalı "Giriş" yazısı.

korku veren belirsiz bir Őeye doğru geriye d6n6Őü olmayan bir ilerleyiŐ, baskı yapan geçmiŐin hatırası, geride kalan yılların bıraktığı boşluk ve nihai kurtuluŐ. Eğer bir Buzzati hayranıysanız bu kitabı mutlaka okumalısınız çünkü yazar Buzzati'nin doęuŐuna tanıklık edeceksiniz. Buzzati'yle yeni tanışırıysanız, doğru yerden baŐlıyorsunuz.

Elçin Kumru

San Nicola kasabasının orman bekçilerinin kaldığı evin ne zaman yapıldığını hiç kimse hatırlamıyor. Delle Grave Vadisi'nde bulunan bu eve “Mardenlerin evi” denildiği de olurdu. Bu noktadan başlayarak ormanın içlerine doğru giden beş patika yol vardı. İlki, vadi boyunca San Nicola'ya doğru iniyor ve giderek gerçek bir yola dönüşüyordu. Diğer dört patika yol ise, ilerledikçe daha ince ve tehlikeli hale gelen ağaç gövdeleri arasından geçerek, yere yıkılmış kuru ağaçlar arasından ormanın derinliklerine kadar çıkıyordu. Kuzeyde ise dağları çepeçevre saran beyaz çakıl taşlı yollar vardı.

Dağların tepesinden doğan güneş, Mardenlerin evinin üzerinden dönerek, Col Verde Tepesi'nin arkasında batıyor. Havadaki akşam esintisi, bir günü daha beraberinde alıp götürüyor. Orman bekçilerinin şefi Del Colle'nin bugün keyfi yerinde ve anlatacak bir sürü hikâyesi var. Bu hikâyeleri ondan başka hatırlayan yok ve sayıları o kadar çok ki hepsini anlatmaya kalksa, bir gün bir gece sürer ve yine de bitmez.

San Nicola'lı varlık sahibi Ermedia Bey'in hikâyesi: “Üç adamıyla birlikte Vallonga'dan dönerlerken, Col Nudo Tepesi'ne yaklaştıkları sırada sis inmeye başlar. Ermedia yolu şaşırır ve kocaman bir kanal boyunca yukarı doğru tırmanır, Pagossa

Tepesi'nin altındaki büyük terasa ulaşır; şimdi görünmez, yarın güneş doğunca gösteririm neresi olduğunu. Ermedia'yı sonra bir daha gören olmadı; hatta aylarca onu aramak için kayaların eteklerine gidildiği söylenir. Aradan çok uzun yıllar geçti.”

Cephaneliğin hikâyesi: San Nicola kasabasını Vallonga'ya bağlayacak bir yol yapması planlanıyordu. Yetkililer arasında anlaşmaya varıldı ve yaşlı Bettoni bu işi yapmayı üstlendi. Yapılacak yol, Delle Grave Vadisi boyunca yukarı tırmanacak, daha sonra sola doğru kıvrılarak, Palazzo Tepesi kayalıklarının yanından, Pagossa Tepesi üzerinden Col Nudo Tepesi'nin arkasına doğru devam edecekti. San Nicola'da çalışmalar başladı. Proje çok büyük olduğu için, Bassa'dan işçiler geldi; dağda delme çalışmaları yapmaları gerekecekti. Büyük miktarda barut tozu alındı ve Palazzo Tepesi kayalıklarının alt kısmında kalan bir barakaya depolandı.

Ancak birinci boğazın son bölümündeki mayın patlatma noktasında işi durdurmak zorunda kaldılar, çünkü barutların patlatılmasında sorun yaşandı, gece de aletler çalındı. Bunun üzerine kasabada bir takım söylentiler dolaşır oldu; insanlar, “Paralar boşa harcanıyor; dağları kendi haline bırakmak gerek.” demeye başladı. Kötü ruhların uzaklaşması için San Nicola'daki kilise çanları çalındı.

Bir gece işçilerden biri hırsızlık yapmak üzere bir eve girince, işçilerine yeterince göz kulak olmadığı için Bettoni'yi suçladılar. Yapılan ihaleyi kıl payı kaybetmiş olan bir rakibi, ateşe körükle gitmeye başladı. Patlayıcı deposunu havaya uçurma tehditleri ortaya atıldı.

Tam bu sırada, yolun geçeceği noktanın biraz üzerinde bulunan bir duvar kayanın yamaçlarında mağara türü bir yer buldular; burayı cephaneliğe çevirdiler ve kapısına duvar ördükten sonra orman bekçilerini nöbet tutmakla görevlendirdiler. Bu arada kış nedeniyle işlere ara verildi ve bir sonraki yıl yeniden başladığında da ellerinde para kalmadığının farkına vardılar. Palazzo kayalığının alt kısmına kadar ulaşan bir parça yol bugün hâlâ var; bu noktadan sonra ise cephaneliğe giden bir patika yol devam ediyor.

Günün birinde, keşif gezisi yapan subaylar bu silah deposunu gördü: Güzel bir bina, iyi muhafazalı bir yer ve sınıra da pek uzak değil. Burayı kullanmak gerek diye düşündüler. Daha başka patlayıcı ve çok sayıda mermiyi getirip buraya bıraktılar, ama nöbet tutma işi yine orman bekçilerine kaldı. Yıllar boyu bu böyle devam etti. Kapısının önünde bugün hâlâ elinde tüfeğiyle bir adam, bir aşağı bir yukarı yürür durur. Nöbeti teslim alacak bekçi her akşam Mardenlerin evinden çıkar ve ormanlıklar arasından iki saat boyunca yürüyerek küçük cephaneliğe ulaşır. Cephaneliğin yanında bir de küçük baraka vardır. Her seferinde üç nöbetçi bulunması gerekir.

Darrio'nun hikâyesi: O da bir orman bekçisiydi ve hep şöyle söyler dururdu: "Dağlarda hırsızlar var; cezaevlerinden kaçıp, tepelere sığınıyorlar. Günün birinde çalıp çırpıma ve ortalığı yakıp yıkmaya buralara da gelecekler. Gidip bakmamız, kontrol etmemiz gerek." Sabah dosdoğru ormana doğru yola çıkardı; o duvar kayalıklara nasıl tırmanıyordu bir Tanrı bilir. Hırsızlar diyordu, ama belki de söylediğine o da inanmıyordu. Günlerce uçurumların eşiklerinde gezer dururdu. Ne var ki iyi dağcı olmasına rağmen günün birinde bir daha geri dönmedi. Dönmesini

beklediler, ormanda aradılar, kayaların altlarına kadar gidip baktılar ve dağlarda yankılınsın diye korno çaldılar. Bundan bir hafta sonra, cephanelikten dönen Berton upuzun bir duvar kayalığın üzerinde dönüp duran 12-13 karga görmesin mi? Baston del Re kayalığının hemen altındaki tepede. Kemikleri hâlâ orada, ufak bir düzlük üzerinde duruyor. Aslına bakılırsa ölümünü kendisi istedi.

Kimisinin küçük bir tüy taktığı yeşil şapkalarıyla on iki orman bekçisi... Ceketlerinin üzerinde, kasabalarının armasını temsilen bir rozet var. Aklaşmış bıyıklarıyla şefleri Antonio Del Colle artık yaşlı sayılır, ama dağlara hâlâ iyi tırmanıyor ve yük taşıyabiliyor; tüfekte ateş ettiği zaman hata yaptığını gören olmamıştır. İngiliz yapımı av tüfeğini sürekli deri kılıfında saklıyor. Tüfeğin namlusu boyunca dolanan bir yılan deseni var. Del Colle genelde başka bir tüfek kullanıyor; evde bulduğu ve pek özen göstermeye gerek olmayan bir tüfek. Ufak tefek bir yapıya sahip Del Colle, kendine özel, ritmik adımıyla uzaktan da rahatlıkla göze çarpıyor; ara sıra durup etrafına bakıyor. Dağın eskilerinden o; kökнарların hastalığını görüyor, kuşların civıltılarını tanıyor, ufak tefek bütün yolları biliyor. Yaklaşan kötü havayı hissediyor ve mesai arkadaşlarını iyi tanıyor: Giovanni Marden, Giovanni Berton, ilkinin kuzeni Paolo Marden, Pietro Molo, Francesco Franze, Berto Durante, Angelo Montani, Primo ve Battista Fornioi, Giuseppe Collinet, Enrico Pieri ve Barnabo. Barnabo'ya sadece adıyla hitab ediyorlar ve bu ad daha sonra 'Dağların Adamı Barnabo' halini alacak.

Nereden geldiklerini söylemek kolay değil. Kimisi orman bekçisi çocuğu. Kimisi ataerkil ailelerin çocuğu olarak o dağlar arasında dünyaya gelmiş; kimisi de uzaklardan, vadi yollarını görmüş

de gelmiş. Ama artık o sonu gelmez ve tozlu, güneşin yakıp kavurduğu yolları unutmuşlar. Geldikleri vadilerde ne gölge ne de rüzgâr vardı; nadiren çeşmeye rastlanırdı. Hep dümdüz gitmek gerekirdi; biraz ileride gölgesi olan bir bitki var; son bir gayret. Ayaklar kurşun gibi ağırlaştı, direnin geldik.